

**Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

Кафедра шкільної педагогіки, психології та окремих методик

Заступник директора навчальної роботи
Когутюк О.В.
2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОКП 9 ПСИХОЛОГІЯ**

Підготовки – бакалаврів
Галузі знань – 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальності – 014.01 Середня освіта
(Українська мова і література)
Денна форма навчання
Філологічний факультет

2020-2022 навчальний рік

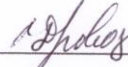
Робоча програма обов'язкової навчальної дисципліни «Психологія» для студентів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література).

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

кандидат педагогічних наук доцент Яковліва О. П.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик (Протокол №1 від 31 серпня 2020 року)

Завідувач кафедри шкільної педагогіки, психології
та окремих методик, кандидат педагогічних наук

 Дровозюк Л.М.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	обов'язкова
Модулів – 3	Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки 1-й, 2-й
Змістових модулів – 7		Семестр 1-й, 2-й, 3-й
Загальна кількість годин – 150		Лекції 58 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: у 1 семестрі: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 0,875; у 2 семестрі: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 0,857; у 3 семестрі: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 0,93.		Освітній ступінь: Бакалавр

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Психологія забезпечує цілісність підготовки майбутніх учителів, оскільки сприяє особистісному та професійному самовдосконаленню.

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія» є ознайомлення студентів з основними проблемами вивчення вікової динаміки психіки людини, онтогенезу психічних процесів, досягненнями сучасної психологічної та педагогічної науки у галузі освіти і виховання, формування наукової основи професійної підготовки майбутнього вчителя; надання допомоги важковиховуваним особам та рекомендації педагогам, які працюють з такими особами.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- розкриття психологічних механізмів навчальних і виховних впливів на інтелектуальний розвиток учнів;
- знайомство з умовами і закономірностями взаємозв'язку навчання, виховання і розвитку психіки;
- оволодіння знаннями з питань психокорекції девіантної поведінки.

2.1 Компетентності

2.1.1. Загальні компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю і невизначеністю педагогічних умов в закладах середньої освіти.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.

2.1.2. Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

2.1.3. Компетентності предметних спеціальностей.

ПК 2. Здатність адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової та міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

ПК 4. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій в сучасному суспільстві.

1.1.3. Програмні результати навчання

Під час практичних занять та самостійної роботи студенти *набувають уміння та навички:*

РН1. Відтворює основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів,

РН2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН9. Застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

РН10. Демонструє володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН13. Демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

ПРН 12. Знає та розуміє особливості навчання різнорідних груп учнів, застосовує диференціацію навчання, організовує освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів.

ПРН 13. Володіє формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміє відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.

ПРН 14. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 150 год.: із них 58 год. – лекції, 46 год. – практичні заняття, 46 год. – самостійна робота. Вивчення студентами навчальної дисципліни «Психологія» завершується усним екзаменом у 3 семестрі.

3. Програма навчальної дисципліни

1 семестр

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Зміст загальної психології

Тема 1. Загальна психологія як наука

Лекція 1. Предмет загальної психології. Поняття про свідомість як вищу форму психічного відображення. Характеристика свідомості. Методологічні принципи загальної психології. Основні психологічні поняття та категорії: стани, процеси, властивості особистості. Завдання психологічної науки на сучасному етапі. *(лекц. 2 год.)*

Практичне заняття 1. Основні методи психологічного дослідження (практ. 2 год.)

Тема 2. Психологія діяльності в онтогенезі

Лекція 2. Принципи діяльнісного підходу до розуміння психічного. Діяльність як активність особистості, що спрямована на задоволення потреб. Будова, форми та види діяльності. Поняття про потреби. Види потреб. Особливості діяльності. Зовнішня та внутрішня діяльність. Процес інтеріоризації та екстеріоризації діяльності. Психологічна структура діяльності. *(лекц. 2 год.)*

Тема 3. Напрями сучасної вітчизняної та зарубіжної психології

Лекція 3. Концепції вітчизняної та зарубіжної психології: біхевіоризм, фрейдизм, гуманістична психологія та ін. Особистість як одна з проблем сучасної психології. Особистість, індивід, індивідуальність. Психологічна структура особистості. Структура особистості. Характеристика основних її компонентів. Поняття про спрямованість особистості як систему її мотивів, мотивацію. Функції, види, форми прояву мотивів. Ієрархія мотивів за Н. Маслоу. Структура пізнавальних мотивів учнів. *(лекц. 2 год.)*

Практичне заняття 2. Особистість в концепціях вітчизняних та зарубіжних психологів. (практ. 2 год.)

Модульна контрольна робота № 1 (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Психологія особистості

Тема 4. Відчуття та сприймання

Лекція 4. Відчуття як психічний процес. Фізіологічні основи відчуттів. Види, якості, закономірності відчуттів. Взаємодія відчуттів. Сприймання. Властивості сприймань. Види сприймань. Індивідуальні відмінності в сенсорних процесах. Роль відчуттів та сприймання у пізнавальній діяльності особистості. Чуттєвість аналізатора і поріг чуттєвості. Відчуття і діяльність. Закони сприймання. Фізіологічні основи сприймання. *(лекц. 2 год.)*

Практичне заняття 3. Відчуття та сприймання (практ. 2 год.)

Тема 5. Пам'ять. Мислення

Лекція 5. Поняття про пам'ять. Основні процеси пам'яті: запам'ятовування, збереження, відтворення, забування. Теорії пам'яті. Рефлекторна природа пам'яті. Види пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті людей. Характеристика процесів

пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті. Забування та його різновиди. Мнемічні властивості особистості.

Мислення як вищий психічний пізнавальний процес. Фізіологічні основи мислення. Соціальна природа мислення. Мислення як процес і як діяльність. Основні форми логічного мислення: поняття, судження, умовисновки. Мислительні дії та операції: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, абстрагування та ін. Види мислення. Індивідуальні особливості мислення людей. Мислення в процесі розв'язання проблем, задач. Значення мислення у навчальній діяльності учнів. *(лекц. 2 год.)*

Тема 6. Уява

Лекція 6. Уява як випереджаюче відображення об'єктивної дійсності. Рефлекторна природа уяви. Способи створення образів уяви. Індивідуальні відмінності в розвиткові уяви дітей. Уява і творчість. Шляхи розвитку уяви дітей.

Практичне заняття 4. Шляхи розвитку уяви учнів *(практ. 2 год.)*

Тема 7. Емоції та почуття

Лекція 7. Емоційно-почуттєва сфера в структурі особистості. Поняття про емоції. Фізіологічні основи емоцій. Якості, властивості, функції емоцій. Почуття та емоції. Види почуттів. Вищі почуття та їх формування. Форми переживань емоцій і почуттів. Властивості емоційних явищ. *(лекц. 2 год.)*

Тема 8. Воля

Лекція 8. Поняття про волю. Детермінація вольової поведінки людей. Воля та свідомість. Види дій. Прості, складні вольові дії. Етапи вольової дії. Вольові якості особистості. Формування волі людини. Довільні дії і їх особливості. Аналіз складної вольової діяльності. Слабка воля, причини та шляхи подолання. *(лекц. 2 год.)*

Практичне заняття 5. Розвиток вольових якостей учнів *(практ. 2 год.)*

Тема 9. Темперамент. Характер

Лекція 9. Поняття про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Типи ВНД та темперамент. Сила, рухливість та врівноваженість нервових процесів. Властивості нервової системи та властивості темпераменту. Основні типи темпераменту. Врахування типу темпераменту в діяльності. Тип темпераменту та індивідуальний стиль діяльності.

Характер як система відношень особистості до об'єктивної дійсності. Фізіологічні основи характеру. Структура характеру. Симптомокомплекси характеру. Властивості, якості характеру. Типологія характеру. Темперамент та характер. Формування характеру людини. Головні риси типового характеру. *(лекц. 2 год.)*

Модульна контрольна робота № 2 (2 год.)

2 СЕМЕСТР

МОДУЛЬ 2. Основні питання вікової психології

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Вікова психологія як наука

Тема 10. Предмет, завдання та методи вікової психології

Лекція 10. Предмет вікової психології. Складові предмети вікової психології (вікові зміни, рушійні сили, умови, фактори та закони психічного розвитку людини. Зв'язок вікової психології з іншими галузями науки (педагогікою, соціологією, біологією, гігієною тощо).

З історії вікової психології. Представники античної філософії (Аристотель, Епікур). Внесок українських діячів Київської Русі в розвиток вікової психології (Ярослав Мудрий, Володимир Мономах, Іларіон Київський, Феодосій Печерський та ін). Українські мислителі Касіян Сакович («Трактат про душу»), Кононович-Горобецький Осип, Інокентій Гізель, І.О. Сікорський («Душа людини») та ін.

Зарубіжні вчені у сфері вікової психології С. Холл, А. Біне, З. Фрейд, А. Адлер, В. Штерн, Ж. Піаже та ін. Сучасні українські дослідники – Г.С. Костюк, Д.Ф. Ніколенко, П.Р. Чамата, О.В. Скрипченко, С. Максименко та ін.

Основні розділи вікової психології: пренатальний розвиток дитини, психологія раннього дитячого віку, психологія дошкільника, молодшого школяра, підлітка, юнацького віку, психологія дорослої людини, геронтопсихологія.

Методи вікової психології. Класифікація методів. Організаційні методи (порівняльний, лонгітюдний, комплексний). Емпіричні методи (спостереження, експериментальні методи, тести, анкета, соціометричний метод, методи АСПН тощо). Інтерпретаційні методи та статистичної обробки даних. *(лекц. 2 год.)*

Практичне заняття 6. Предмет, завдання та методи вікової психології *(практ. 2 год.)*

Тема 11. Методологія вікової психології. Основні проблеми вікової психології

Лекція 11. Методологічні засади вікової психології. Загальнофілософські принципи: принцип всезагального зв'язку, принцип розвитку, принцип єдності теорії і практики, принцип конкретно-історичного підходу до аналізу явищ.

Методологічні принципи психології: детермінізму, принцип єдності психіки та діяльності, принцип особистісного підходу, принцип розвитку психіки, принцип саморозвитку, принцип об'єктності, принцип системності.

Принцип детермінізму (причинний, цільовий, статистичний, системний)

Принцип єдності психіки та діяльності (становлення внутрішнього змісту психіки через розвиток її зовнішньої активності).

Принцип особистісного підходу (особливості спрямованості людини, розвиток форм її діяльності та своєрідність предметного змісту свідомості).

Принцип розвитку психіки (вивчення будь якого психічного явища як процесу, що має свій початок і завершення).

Принцип об'єктивності (забезпечення достовірної наукової інформації). Правила реалізації принципу об'єктивності: дослідницька програма враховує обмеженість деяких методів, в аспекті достовірності результатів застосування їх на дитячій вибірці (самоспостереження, анкетування тощо); дослідження резервів психічного розвитку учнів включає максимальну еквівалентність експериментальної і контрольної груп;

при порівнюванні психічного розвитку дітей враховуються соціально-економічні, етнопсихологічні розбіжності їхнього онтогенезу.

Основні проблеми сучасної вікової психології є: проблема органічної та середовищної зумовленості психічного та поведінкового розвитку людини; співвідношення задатків та здібностей, в залежності від анатомо-фізіологічних особливостей дитини; проблема співвідношення інтелекту та особистісних змін в загальному психологічному розвитку дитини. *(лекц. 2 год.)*

Практичне завдання 7. Методологія вікової психології. Основні проблеми вікової психології *(практ. 2 год.)*

Тема 12. Закономірності і динаміка психічного розвитку і формування особистості в онтогенезі

Лекція 12. Поняття про психічний розвиток в онтогенезі. Загальні закономірності психічного розвитку дитини в онтогенезі – різноспрямованість і взаємопов'язаність, детермінованість, нерівномірність і гетерохронність, сензитивність, інтегрованість, пластичність, наявність суперечностей, саморозвиток особистості та ін.

Фактори розвитку психіки дитини. Концепції розвитку. Біогенетичний напрямок, теорія рекапітуляції (В. Штерн, С. Холл). Соціогенетичний напрямок. Структура соціального середовища за У. Бронфенбреннером. Фактор власної активності особистості.

Поняття про вікові психічні новоутворення. Поняття вікової кризи. Поняття сензитивних періодів. Явища акселерації та ретардації. *(лекц. 2 год.)*

Практичне заняття 8. Закономірності і динаміка психічного розвитку і формування особистості в онтогенезі *(практ. 2 год.)*

Тема 13. Сучасні зарубіжні та вітчизняні теорії психічного розвитку людини.

Лекція 13. Біогенетичні підходи до дослідження психіки дитини. Теорія Ч. Дарвіна – розвиток підлягає певним законам.

С. Холл – теорія онтогенетичного розвитку дитини. Теорія триступеневого розвитку: інстинкт, учіння, інтелект (К.Бюлер).

Теорія конвергенції В. Штерна.

Психоаналітичні теорії розвитку. Динамічна концепція сексуального розвитку З. Фрейда. Три основні компоненти особистості: «Воно», «Я», «Над – Я» та їх взаємовплив.

Теорія соціального наuczіння (Н. Міллер, Дж. Доллард).

Теорія когнітивного підходу Ж. Піаже. Егоцентризм дитини.

Концепція діалектичного характеру розвитку Г.С. Костюка. Окремі сторони особистості та її життя в цілому. Розвиток інтелектуальної та мотиваційної сфери особистості. Рушійні сили розвитку, новий зміст та нові форми їх прояву. *(лекц. 2 год.)*

Практичне заняття 9. Сучасні зарубіжні та вітчизняні теорії психічного розвитку психіки людини. *(практ. 2 год.)*

Модульна контрольна робота № 3 (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

Вікова періодизація у психології

Тема 14. Пренатальний розвиток дитини

Лекція 14. Основні періоди пренатального розвитку дитини: гермінальний, ембріональний, фетальний. Вплив середовища на пренатальний розвиток. Тератологія. Поняття про критичні періоди. Захисні фактори протидії тератогенам. Народження

дитини. Оцінка функціонального стану дитини за шкалою В. Апгар. Нові ролі батьків. Емоційні зв'язки між батьками і новонародженою дитиною (бондінг).

Загальні тенденції пренатального розвитку. Елементарні психічні (сенсорні) явища. Нейрони слів. Психоаналітичні теорії про антагонізм організмів матері і дитини. Сім'я в очікуванні дитини: зміна соціального та економічного укладу життя. Вплив ставлення матері до майбутнього новонародженого на його подальший психічний розвиток. „Зворотний” зв'язок із плодом. Філософія вагітності, роль батька в житті ненародженої дитини. *(лекц. 2 год.)*

Практичне заняття 10. Пренатальний розвиток дитини (практ. 2 год.)

Тема 15. Психічний розвиток дитини до вступу в школу

Лекція 15. Періодизація психічного розвитку дошкільника. Рушійні сили розвитку психіки дошкільника.

Немовлячий період дитини. Новонародженість, рефлекс «Робінзона», рефлекс «Моро» та ін., комплекс поживлення.

Соціальна ситуація розвитку. Перші вікові кризи, їх вплив на подальший розвиток. Практичне оволодіння рідною мовою. Розумовий розвиток як результат оволодіння знаннями про соціальний досвід людини. Навмисне наслідування. Наочно-дійовий характер мислення. Характеристика кризи 3-х років за Е. Келер. Новоутворення віку.

Провідна роль гри у психічному розвитку дошкільника. Виникнення системи мотивів як умова довільності поведінки і діяльності дошкільника.

Самооцінка як результат росту самосвідомості. Психологічна готовність до навчання у школі. Психологічні особливості дошкільників з затримками у психічному розвитку. *(лекц. 2 год.)*

Тема 16. Психічний розвиток і формування особистості молодшого школяра

Лекція 16. Психологічна перебудова, пов'язана зі вступом дитини до школи. Поняття «кризи шести-семи років». Основні підходи до визначення показників (критеріїв) готовності до школи («шкільної зрілості»): діагностика готовності до школи.

Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра.

Навчальна діяльність як провідний тип діяльності, що визначає психічний розвиток молодших школярів. Співвідношення ігрової та навчальної діяльності на різних етапах початкового навчання. Формування особистості молодшого школяра, мотиви учіння та їх динаміка від 1-го до 4 класу. Особливості інтересів молодших школярів. Розвиток довільної регуляції поведінки та формування характеру. Особливості міжособистих стосунків у молодшому шкільному віці.

Розвиток пізнавальної діяльності молодшого школяра: увага і уважність, сприймання і спостережливість. Пам'ять та формування мнемічних прийомів. Розвиток мислення, формування прийомів та способів розумової діяльності. Розвиток уяви. Розвиток мовлення у молодшому шкільному віці; усне, письмове та внутрішнє мовлення. Роль мовлення у психічному розвитку молодшого школяра.

Роль особистості вчителя у навчанні і вихованні молодшого школяра. Вплив учителя на формування громадської думки у молодшому шкільному віці. *(лекц. 2 год.)*

Практичне заняття 11. Психічний розвиток і формування особистості молодшого школяра (практ. 2 год.)

Тема 17. Психологічні особливості розвитку у підлітковому віці

Лекція 17. Анатомо-фізіологічна перебудова організму підлітка та її психологічні наслідки. Характеристика кризи підліткового віку. Біологічні та соціальні детермінанти кризи підліткового віку, діалектичний характер співвідношень біологічного та соціального у формуванні особистості підлітка. Соціальна ситуація розвитку підлітка: зміна стосунків з вчителями, однолітками, батьками. Характеристика основних протиріч розвитку та шляхи виходу з кризи. Провідна діяльність підліткового віку. Специфіка взаємин у підлітковому віці: спілкування з однолітками, спілкування з дорослими.

Основні новоутворення підлітка. Прагнення до дорослості, потреба у самостверженні. Розвиток самосвідомості підлітка як якісне новоутворення віку. Самопізнання через формування власного образу фізичного Я. Нервова анорексія та булімія.

Розвиток мотиваційної сфери підлітка. Значення мотивів діяльності і поведінки. Пізнавальний розвиток у підлітковому віці (мислення, пам'ять, увага, уява, мовлення). Розвиток мислення на рівні формальних операцій (Ж. Піаже), гіпотетико-дедуктивне мислення. Формування метапізнання – здатності рефлексувати у сфері мислення, формувати стратегії, планувати.

Провідна роль групових оцінок, взаємини хлопчиків та дівчаток. Індивідуально-психологічні особливості підлітків. Акцентуації характеру. Фактори, що впливають на формування акцентуацій характеру. Причини відхилень у поведінці підлітків. Педагогічно занедбані підлітки. Шляхи попередження важковиховуваності підлітків. *(лекц. 2 год.)*

Тема 18. Психологічні особливості періоду ранньої та зрілої юності

Лекція 18. Поняття юності та її вікові межі. Соціальна ситуація розвитку в юнацькому віці. Фактори «дорослості» та формування соціальної зрілості. Новоутворення раннього юнацького віку. Основні різновиди становлення ідентичності.

Професійне та особистісне самовизначення старшокласників. Розвиток самосвідомості у ранній юності. Відкриття неповторності внутрішнього світу, індивідуальності своєї особистості. Формування цілісного уявлення про себе.

Розвиток мотиваційної сфери особистості у період ранньої юності. Потреба в самореалізації, самовираженні, з'ясуванні сенсу життя. Формування світогляду та соціальної орієнтації особистості. Спілкування з однолітками, дорослими, інтимне спілкування в ранній юності. Розвиток пізнавальної сфери: мислення, мовлення, сприймання, уяви, пам'яті, уваги. Показники соціально-психологічної готовності випускника школи до самостійного життя.

Соціальна ситуація розвитку в період зрілої юності. Різні підходи у визначенні вікових меж, основних суперечностей і новоутворень цього віку. Адаптаційний період в зв'язку з переходом до трудової діяльності.

Особливості розумової діяльності. Формування теоретичного мислення та стилю розумової діяльності. Естетичні почуття і смаки, психологічні особливості їх формування. *(лекц. 2 год.)*

Практичне заняття 12. Психологічні особливості періоду ранньої та зрілої юності *(практ. 2 год.)*

Тема 19. Акмеологія та життєвий шлях особистості

Лекція 19. З історії розвитку акмеології. Характеристика зрілої особистості. Соматичний, фізіологічний, психічний і соціальний стан зрілої особистості.

Досягнення найвищих показників у діяльності та творчості. Стабільність та зміни професійного життя. Переоцінка цінностей в середині професійної кар'єри.

Кризи та професійне вигорання. Дружба в перспективі життєвого шляху. Особистісні сприйняття і реакції людей на досягнення середини життя. Проблеми середини життя для чоловіків та жінок. *(лекц. 2 год.)*

Тема 20. Психологічні особливості періоду дорослості

Лекція 20. Дорослість як етап онтогенезу. Загальна характеристика дорослості. Зростання самостійності людини, посилення соціально-духовної інтегрованості, соціальної відповідальності, збагачення форм життєдіяльності. Періодизація психічного розвитку дорослої людини. «Біологічний вік», «соціальний вік», «психологічний вік» людини. Проблема розвитку в дорослому віці, вікові кризи періоду дорослості.

Особливості розвитку самосвідомості у ранньому дорослому віці. Загальна характеристика «Я-концепції», її залежність від самоактуалізації особистості. «Механізм самореалізуючого пророцтва» за Р. Бернсом.

Особливості спонукальної сфери у ранньому дорослому віці. Мотиваційні настанови раннього дорослого віку: мотивація одруження, неодруженості, вибору професії, професійної діяльності. Система цінностей на межі 30-річчя.

Становлення суб'єкта життєдіяльності й індивідуальності на етапі ранньої дорослості.

Динаміка психофізіологічних функцій у ранньому дорослому віці (сенсорна, моторна, мнемічна функції).

Розвиток інтелекту в ранньому дорослому віці: ментальні структури, когнітивний досвід, метакогнітивний досвід, інтенційний досвід.

Особливості життєдіяльності у зрілому дорослому віці – «Я-концепція».

Особливості життєдіяльності і спонукальної сфери людини похилого віку. Особливості пізнавальних процесів (фізичні, соціальні, психологічні чинники). Фізіологічні обмеження і особливості поведінки, емоційна сфера у старості. Реалізація мудрості як сенсу життя у старості. *(лекц. 2 год.)*

Практичне заняття 13. Психологічні особливості періоду дорослості *(практ. 2 год.)*

Модульна контрольна робота 4. (2 год.)

3 семестр

Модуль 3

Основні питання педагогічної психології

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V

Психологія навчання та навчальної діяльності

Тема 21. Навчання і психічний розвиток

Лекція 21. Зміст і сутність категорії навчання. Структура навчально-виховного процесу: навчальна діяльність, учіння, наuczіння.

Інформаційна переважаність змісту сучасної української освіти. Критерії добору науково-практичної інформації: чи знадобиться у розвиненій формі людині як суб'єкту власної життєдіяльності; чи сформує уміння самостійно поповнювати знання; чи забезпечить всебічний розвиток учня.

Навчання як умова розвитку. Чотири підходи до вирішення питання співвіднесення понять навчання та психічного розвитку.

Поняття психічного розвитку. Загальні закони розвитку: закон циклічності, метаморфоз розвитку, нерівномірності, єдності процесів еволюції та інволюції. Закони розвитку особистості людини: закон побудови вищих психічних функцій; закон міжособистісного характеру розвитку; закон інтеріоризації.

Роль провідної діяльності у процесі розвитку психіки.

Основні лінії психічного розвитку в процесі навчання і виховання. *(лекц. 2 год.)*

Практичне заняття 14. Навчання і психічний розвиток (практ. 2 год.)

Тема 22. Поняття про нау́чіння. Механізми і закони.

Лекція 22. Нау́чіння: набування досвіду індивідом. Відрізняється від учіння: учіння є набування досвіду в процесі діяльності і спрямовується мотивами і цілями, нау́чіння може тривати без усвідомлення мотивів і цілей, а деколи — за їх відсутності.

У процесі нау́чіння людина оволодіває діями: сенсорними; перцептивними (спостереження); мнемічними (пригадування); розумовими (аналіз, міркування); мовними; імажинативними (створення образів, фантазування).

Інструментальне, інструментально обумовлене нау́чіння. Нау́чіння мимовільне, довільне.

Класична концепція нау́чіння Е.Торндайка. Закони нау́чіння: закон ефекту (успіху), закон диспозиції (настанови), закон вправ, закон готовності тощо.

Види нау́чіння: умовно-рефлекторне, вікарне, оперантне, спонтанне наслідування, вербальне, соціальне нау́чіння. Біхевіористичні поняття — стимул, реакція, підкріплення. *(лекц. 2 год.)*

Тема 23. Поняття про учіння. Психологічні теорії учіння.

Лекція 23. Історія психології учіння.

Концепції Я.А. Коменського, Ж. Піаже, Дж. Брунера, Г.С. Костюка.

Види учіння та структура учбової діяльності учнів. Внутрішні та зовнішні мотиви. Горчарук П.А. про активне учіння школярів, системний підхід.

Дослідження О.В. Скрипченка, В.В. Власенка, проблеми взаємоставлень вчителя і учнів та їх впливу на успішність учбової діяльності.

Учіння: провідна діяльність учнів; активний процес, що відбувається завдяки здатності людини свідомо визначати мету, спрямовану на засвоєння знань та умінь, формування навичок.

Виникнення процесу учіння в онтогенезі: емоційне спілкування (від народження до року); предметно-маніпуляційні дії (один-три роки); спілкування з оточуючими; сюжетно-рольова гра тощо; елементи трудових дій.

Представники гештальт-психології: учіння у взаємозв'язку із сприйманням.

Психологічні теорії і концепції прямо чи опосередковано пов'язані із проблемами навчання і учіння: генетичний підхід; альтернативна концепція управління учбовою діяльністю; ідея суб'єкт-суб'єктної організації навчання і управління діяльністю. *(лекц. 2 год.)*

Модульна контрольна робота № 5 (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI

Психологічні основи виховання

Тема 24. Психологія виховання

Лекція 24. Психологічний смисл виховання. Виховання в широкому і вузькому розумінні (як процес соціалізації, як власне виховний вплив). Види виховання: моральне, трудове, естетичне, релігійне, статеве тощо. Які питання виховання вивчає педагогіка, які психологія.

Теорії виховання. Методологічні (принцип орієнтації на ціннісні відносини вихованця, принцип суб'єктності, принцип особистісної свободи дитини) і методичні (принцип включення у значущу діяльність, зміни соціальної позиції учня, цілеспрямованого творення емоційно збагачених ситуації, демонстрації наслідків вчинку для референтної групи, розвитку особистісної та соціальної рефлексії) принципи виховання. *(лекц. 2 год.)*

Практичне заняття 15. Психологія виховання *(практ. 2 год.)*

Тема 25. Психологія самовиховання як цілісний процес формування особистості.

Лекція 25. Поняття «самовиховання». Давньогрецькі мислителі часів Платона про самовиховання.

Психологічні основи самовиховання.

Структура процесу самовиховання. Три основні групи методів самовиховання: самопізнання, самоставлення, самостимулювання, саморегуляція.

Модель самовиховання особистості.

Особливості самовиховання на різних вікових етапах, сензитивні періоди.

Спеціальні прийоми роботи учнів над собою у процесі організації самовиховання (прийом самопереконавання, самонавіювання, самозаохочення, самоаналізу, тощо).

Роль вчителя у процесі самовиховання учнів. *(лекц. 2 год.)*

Модульна контрольна робота № 6 (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VII

Психокорекція девіантної поведінки учнів

Тема 26. Симптоми шкільної психологічної дезадаптації.

Лекція 26. Поняття адаптації та дезадаптації. Критерії появи первинної і вторинної дезадаптації – довірливо-зацікавлене або недовірливо-тривожне ставлення до змін соціального середовища.

Визначення ступеня дезадаптації за картою спостережень Скотта, опитувальником Белла. Симптоми дезадаптованості.

Ознаки шкільної дезадаптованості у обдарованих дітей: випереджаючий пізнавальний розвиток; фізичні особливості; психосоціальна чутливість. Психологічні фази інтеграції у референтну групу. *(лекц. 2 год.)*

Тема 27. Методи психокорекції поведінки осіб з девіантними ознаками

Лекція 27. Методи психокорекції поведінки осіб з девіантними ознаками. Можливості групової терапії, соціально-психологічного тренінгу. Методи та умови психокорекційної роботи з підлітками, схильними до алкоголізації, наркоманії, суїциду.

Особливості психокорекційної роботи з учнями різних вікових груп.

Використання методів арт-терапії (бібліотерапія, музикотерапія, казкотерапія, психомалюнок, піскова терапія, танцювальна терапія тощо). *(лекц. 2 год.)*

Тема 28. Психологія педагогічної діяльності

Лекція 28. Специфіка і структура педагогічної діяльності. Педагогічна праця як один із найскладніших видів людської діяльності. Види діяльності вчителя: навчальна,

виховна, організаційна, консультативна, самоосвітня тощо. Педагогічні функції: цілепокладальні (орієнтувальна, мобілізуюча, розвиваюча, інформаційна); організаційно-структурні (конструктивна, організаційна, комунікативна, гностична).

Психологічний аналіз педагогічного спілкування. Функції педагогічного спілкування: навчальна, виховна, фасилітативна. Психологічні бар'єри спілкування.

Особистість педагога як стрижньовий системоутворюючий блок професійної компетенції. Характеристика талановитого вчителя.

Концепція педагогічної майстерності І. А. Зязюна: гуманістична спрямованість, професійні знання, педагогічні здібності, педагогічна техніка. *(лекц. 4 год.)*

Практичне заняття 16. Симптоми шкільної психологічної дезадаптації. Методи психокорекції поведінки осіб з девіантними ознаками. *(практ. 2 год.)*

Модульна контрольна робота № 7 (2 год.)

Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота
1 семестр								
Модуль 1								
Змістовий модуль I. Зміст загальної психології								
1.	<i>Загальна психологія як наука.</i>	6	4	2	2	-	-	2
2.	<i>Психологія діяльності в онтогенезі</i>	4	2	2	-	-	-	2
3.	<i>Напрями сучасної вітчизняної та зарубіжної психології</i>	6	4	2	2	-	-	2
	<i>Модульна контрольна робота № 1</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	18	12	6	6	-	-	6
Змістовий модуль II. Психологія особистості								
4.	<i>Відчуття та сприймання.</i>	6	4	2	2	-	-	2
5.	<i>Пам'ять. Мислення.</i>	4	2	2	-	-	-	2
6.	<i>Уява</i>	6	4	2	2	-	-	2
7.	<i>Емоції та почуття</i>	2	2	2	-	-	-	-
8.	<i>Воля</i>	6	4	2	2	-	-	2
9.	<i>Темперамент. Характер</i>	2	2	2	-	-	-	-
	<i>Модульна контрольна робота № 2</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	28	20	12	8	-	-	8
2 семестр								
Модуль 2. Основні питання вікової психології								
Змістовий модуль III. Вікова психологія як наука								
10.	<i>Предмет, завдання та методи вікової психології</i>	6	4	2	2	-	-	2
11.	<i>Методологія вікової психології. Основні проблеми вікової психології</i>	6	4	2	2	-	-	2
12.	<i>Закономірності і динаміка психічного розвитку і формування особистості в онтогенезі</i>	6	4	2	2	-	-	2
13.	<i>Сучасні вітчизняні та зарубіжні теорії психічного</i>	6	4	2	2	-	-	2

	<i>розвитку психіки людини.</i>							
	<i>Модульна контрольна робота № 3</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	26	18	8	10	-	-	8
Змістовий модуль IV. Вікова періодизація у психології								
14.	<i>Пренатальний розвиток дитини</i>	6	4	2	2	-	-	2
15.	<i>Психічний розвиток дитини до вступу в школу</i>	2	2	2	-	-	-	
16.	<i>Психічний розвиток і формування особистості молодшого школяра</i>	6	4	2	2	-	-	2
17.	<i>Психологічні особливості розвитку у підлітковому віці</i>	4	2	2	-	-	-	2
18.	<i>Психологічні особливості періоду ранньої та зрілої юності</i>	6	4	2	2	-	-	2
19.	<i>Акмеологія та життєвий шлях особистості</i>	2	2	2	-	-	-	
20.	<i>Психологічні особливості періоду дорослості</i>	6	4	2	2	-	-	2
	<i>Модульна контрольна робота № 4</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	34	24	14	10	-	-	10
3 семестр								
Модуль 3. Основні питання педагогічної психології								
Змістовий модуль V. Психологія навчання та навчальної діяльності								
21.	<i>Навчання і психічний розвиток</i>	6	4	2	2	-	-	2
22.	<i>Поняття про навчіння, механізми і закони</i>	2	2	2	-	-	-	-
23.	<i>Поняття про учіння. Психологічні теорії учіння</i>	4	2	2	-	-	-	2
	<i>Модульна контрольна робота № 5</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	14	10	6	4	-	-	4
Змістовий модуль VI. Психологічні основи виховання								
24.	<i>Психологія виховання</i>	6	4	2	2	-	-	2
25.	<i>Психологія самовиховання як цілісний процес формування особистості</i>	4	2	2	-	-	-	2
	<i>Модульна контрольна робота № 6</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	12	8	4	4	-	-	4
Змістовий модуль VII. Психокорекція девіантної поведінки учнів								
26.	<i>Симптоми шкільної психологічної дезадаптації</i>	6	4	2	2	-	-	2
27.	<i>Методи психокорекції поведінки осіб з девіантними ознаками</i>	4	2	2	-	-	-	2
28.	<i>Психологія педагогічної діяльності</i>	6	4	4	-	-	-	2
	<i>Модульна контрольна робота № 7</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	18	12	8	4	-	-	6
	Разом за навчальним планом	150	110	58	46	-	-	46

4. Теми практичних занять

№	Назви теми	Кількість годин
1 семестр		
Змістовий модуль I		
1.	<i>Основні методи психологічного дослідження</i>	2
2.	<i>Особистість в концепціях вітчизняних та зарубіжних психологів</i>	2
3.	<i>Модульна контрольна робота № 1</i>	2

	Змістовий модуль 2.	
4.	<i>Відчуття та сприймання</i>	2
5.	<i>Шляхи розвитку уяви учнів</i>	2
6.	<i>Розвиток вольових якостей учнів</i>	2
7.	<i>Модульна контрольна робота № 2</i>	2
	2 семестр	
	Змістовий модуль 3	
8.	<i>Предмет, завдання та методи вікової психології.</i>	2
9.	<i>Методологія вікової психології. Основні проблеми вікової психології.</i>	2
10.	<i>Закономірності і динаміка психічного розвитку і формування особистості в онтогенезі.</i>	2
11.	<i>Сучасні зарубіжні та вітчизняні теорії психічного розвитку психіки людини</i>	2
12.	<i>Модульна контрольна робота № 3</i>	2
	Змістовий модуль 4	
13.	<i>Пренатальний розвиток дитини</i>	2
14.	<i>Психічний розвиток і формування особистості молодшого школяра</i>	2
15.	<i>Психологічні особливості періоду ранньої та зрілої юності</i>	2
16.	<i>Психологічні особливості періоду дорослості</i>	2
17.	<i>Модульна контрольна робота № 4</i>	2
	3 семестр	
	Змістовий модуль 5	
18.	<i>Навчання і психічний розвиток</i>	2
19.	<i>Модульна контрольна робота № 5</i>	2
	Змістовий модуль 6	
20.	<i>Психологія виховання</i>	2
21.	<i>Модульна контрольна робота № 6</i>	2
	Змістовий модуль 7	
22.	<i>Симптоми шкільної психологічної дезадаптації. Методи психокорекції поведінки осіб з девіантними ознаками</i>	2
23.	<i>Модульна контрольна робота № 7</i>	2
	Разом	46

5. Теми лабораторних занять
не передбачені планом

6. Теми семінарських занять
не передбачені планом

7. Самостійна робота

Самостійна робота студентів при вивченні курсу складається з різних її видів: підготовка до аудиторних занять (лекцій та практичних занять); вивчення законодавчих та нормативних актів України; завершення розпочатих на практичних заняттях завдань, передбачених робочою програмою курсу; відвідування консультацій

(індивідуальних та групових); написання рефератів. Підготовка до лекційного заняття передбачає обов'язкове вивчення матеріалу попередньої лекції і ознайомлення з матеріалами наступної лекції (підручники, посібники). Підготовка до практичних занять передбачає обов'язкове вивчення отриманого теоретичного матеріалу з метою подальшого застосування знань на практичних заняттях, у наступній практичній діяльності.

№	Назви теми	Кількість годин
	1 семестр	
	Модуль 1	
	Змістовий модуль I. Зміст загальної психології	
1.	<i>Загальна психологія як наука.</i>	2
2.	<i>Психологія діяльності в онтогенезі</i>	2
3.	<i>Напрями сучасної вітчизняної та зарубіжної психології</i>	2
	Змістовий модуль II. Психологія особистості	
4.	<i>Відчуття та сприймання.</i>	2
5.	<i>Пам'ять. Мислення</i>	2
6.	<i>Уява</i>	1
7.	<i>Емоції та почуття</i>	1
8.	<i>Воля</i>	1
9.	<i>Темперамент. Характер</i>	1
	2 семестр	
	Модуль 2. Основні питання вікової психології	
	Змістовий модуль III. Вікова психологія як наука	
10.	<i>Предмет, завдання та методи вікової психології</i>	2
11.	<i>Методологія вікової психології. Основні проблеми вікової психології</i>	2
12.	<i>Закономірності і динаміка психічного розвитку і формування особистості в онтогенезі</i>	2
13.	<i>Сучасні вітчизняні та зарубіжні теорії психічного розвитку психіки людини.</i>	2
	Змістовий модуль IV. Вікова періодизація у психології	
14.	<i>Пренатальний розвиток дитини</i>	1
15.	<i>Психічний розвиток дитини до вступу в школу</i>	1
16.	<i>Психічний розвиток і формування особистості молодшого школяра</i>	2
17.	<i>Психологічні особливості розвитку у підлітковому віці</i>	2
18.	<i>Психологічні особливості періоду ранньої та зрілої юності</i>	1
19.	<i>Акмеологія та життєвий шлях особистості</i>	1

20.	<i>Психологічні особливості періоду дорослості</i>	2
	3 семестр	
	Модуль 3. Основні питання педагогічної психології.	
	Змістовий модуль V. Психологія навчання та навчальної діяльності	
21.	<i>Навчання і психічний розвиток</i>	1
22.	<i>Поняття про наuczіння, механізми і закони</i>	1
23.	<i>Поняття про учіння. Психологічні теорії учіння</i>	2
	Змістовий модуль VI. Психологічні основи виховання	
24.	<i>Психологія виховання</i>	2
25.	<i>Психологія самовиховання як цілісний процес формування особистості</i>	2
	Змістовий модуль VII. Психокорекція девіантної поведінки учнів	
26.	<i>Симптоми шкільної психологічної дезадаптації</i>	2
27.	<i>Методи психокорекції поведінки осіб з девіантними ознаками</i>	2
36.	<i>Психологія педагогічної діяльності</i>	2
	Разом	46

9. Індивідуальні заняття не передбачені планом

9. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний метод: повідомлення інформації з використанням різних засобів з подальшим усвідомленням такої інформації та її фіксацією у пам'яті здобувачів. Найчастіше метод реалізується на лекціях у формі розповіді чи пояснення складного теоретичного та/або великого за обсягом навчального матеріалу тощо.

Репродуктивний метод: відтворення і повторення способу діяльності за сформованим динамічним стереотипом дій. Метод є корисним для засвоєння основних понять.

Активні методи навчання: послідовна й цілеспрямована постановка перед здобувачами завдань, розв'язуючи які активно засвоюються нові знання.

Метод проблемного викладу навчального матеріалу передбачає створення проблемних психолого-педагогічних ситуацій, надання допомоги здобувачам у їхньому аналізі з подальшим спільним розв'язанням поставлених завдань. Під час вивчення навчальної дисципліни викладач формує у здобувачів зразки наукового пізнання та вирішення проблемної ситуації.

Частково-пошуковий (евристичний) метод спрямований на залучення здобувачів до самостійного виконання творчого завдання з проблем психології. При цьому здобувачі опановують різні способи пошуку інформації, формують переконаність в істинності (доповіді, повідомлення, реферати).

Дослідницький метод спрямований на залучення здобувачів до самостійного розв'язання завдання наукового характеру з використанням сучасних засобів обчислювальної техніки та інформаційно-комунікаційних технологій.

При викладанні навчальної дисципліни використовуються різноманітні технології навчання - як традиційні, так і сучасні (особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні тощо). При цьому навчання є студентсько-центрованим та здійснюється через активну практичну діяльність. Зокрема, для активізації освітнього процесу передбачено застосування проблемних лекцій, ділових ігор, занять-дискусій, психолого-педагогічних тренінгів тощо.

Лекції органічно поєднуються не лише з практичними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку необхідної інформації, підборі та огляді літературних джерел за заданою тематикою тощо. При цьому в освітньому процесі передбачено використання спеціальних методів, більш характерних для науково-дослідної роботи - експертного оцінювання, ранжирування, систематизації, екстраполяції, «мозкового штурму» тощо. В багатьох випадках такі методи є найбільш оптимальними для розв'язання конкретних навчальних завдань.

10. Методи контролю

Поточний контроль проводиться на усіх видах аудиторних занять (лекції, практичні), а також оцінюється самостійна робота.

Поточний контроль на усіх видах аудиторних занять реалізується такими методами: усного і письмового опитування, виступів на практичних заняттях, підготовка та демонстрація презентацій, портфоліо тощо, проведення контрольних робіт, колоквіумів та ін.

Форми здійснення поточного контролю та кількість балів за кожну форму визначаються викладачем.

Методи підсумкового оцінювання: усний, письмовий, тестовий, екзамен.

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система контролю знань та умови складання екзамену. Навчальна дисципліна «Психологія» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою. Дисципліна складається із семи змістових модулів (1-й семестр модулі 1-2, 2-й семестр – модулі 3-4, 3-й семестр – модулі 5, 6, 7). Перший змістовий модуль – 44 бали, другий ЗМ – 56 балів, третій ЗМ – 38 балів, четвертий ЗМ – 52 бали, п'ятий ЗМ – 25 балів, шостий ЗМ – 20 балів,

сьомий ЗМ – 25 балів, на екзамені – 30 балів (разом за семестр – 100 балів).
Мінімальний допусковий бал – 35.

Система отримання балів накопичувальна.

Підсумковою формою контролю є екзамен (максимальна кількість балів – 30). На екзамен виносяться вузлові питання, типові завдання, що потребують вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

1 семестр

2 семестр

Поточне тестування та самостійна робота												Поточне тестування та самостійна робота														
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2								Змістовий модуль 3					Змістовий модуль 4									
Т	Т	Т	Мкр	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Мкр	Т	Т	Т	Т	Мкр	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Мкр	
1	2	3	1	4	5	6	7	8	9	10	10	2	11	12	13	14	3	15	16	17	18	19	20	21	4	
8	8	8	20	6	7	7	6	6	6	8	10		7	7	7	7	10		8	8	7	7	7	8	7	10
44				56								38					62									
100												100														

3 семестр

Поточне тестування та самостійна робота												Екзамен
Змістовий модуль 5				Змістовий модуль 6			Змістовий модуль 7					
Т	Т	Т	Мкр	Т	Т	Мкр	Т	Т	Т	Мкр		
22	23	24	5	25	26	6	27	28	29	7		
5	5	5	10	5	5	10	5	5	5	10		
25				20			25					30
100												

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ESCT

№ п/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
			для заліку
1.	90 – 100	A	відмінно
2.	82-89	B	добре
3.	75-81	C	добре
4.	64-74	D	задовільно
5.	60-63	E	задовільно
6.	35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
7.	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» подано у таблиці.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань та/або у тестовій формі на платформі Колаборатор.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

12. Методичне забезпечення

- опорні конспекти лекцій;
- методичні вказівки та рекомендації;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- комп'ютерні презентації;
- картки з психолого-педагогічними задачами;
- засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт, завдань для семестрового екзамену).

13. Рекомендована література

Основна:

1. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. 120 с.
2. Ільїна Н. М., Мисник С. О. Загальна психологія: теорія та практикум. Київ: Видавництво «Університетська книга», 2023. 352 с.
3. Колобич О. Загальна психологія: навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.
4. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. посіб. Суми, 2023. 384 с.
5. Кутіщенко В. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2018. 210 с.
6. Максименко С. Д. Загальна психологія. 3-є видання: навч. посіб. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2021. 272 с.
7. Москалець В. П. Загальна психологія. Підручник. Київ: Видавництво «Ліра», 2021. 564 с.
8. М'ясоїд П. А. Курс загальної психології. У 2-х ТТ. Т1: підручник. Видавництво «Алерта», 2019. 496 с.
9. Савчин М., Василенко Л. Вікова психологія: навч. посіб. 5-те видання, перероб., доповн. Київ: Видавничий центр «Академія», 2021. 376 с. - (Серія «Альма-матер»).
10. Сергєєнкова О. П. Вікова психологія. Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. 376 с.

Додаткова:

1. Бессел Ван Дер Колк Тіло веде лік: як лишити психотравми в минулому; перекл. з англ. А. Цвіри. Харків: «Віват», 2022. 624 с.
2. Булах І. С. Психологія особистісного зростання підлітків: реалії та перспективи: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан –ЛТД», 2016. 340 с.
3. Гаврилевич В. К., Кабашнюк В. О. Психофізіологія: навч. Посібник МОН. Львів: «Новий Світ – 2000», 2018. 200с.
4. Гресь А. Розвиток емоційного інтелекту. Київ: Видавництво «Основа», 2018. 96 с.
5. Дуткевич Т. В. Загальна психологія: теоретичний курс. Київ: Видавництво

- «Центр учбової літератури», 2016. 388 с.
6. Євтух М. Б. Педагогічна психологія: підручник. Київ: Видавництво «Кондор», 2015. 420 с.
 7. Клименко Ю. М. Обдаровані діти, їх виявлення та діагностика. Проблеми освіти: збірник наукових праць. Спецвипуск. Вінниця-Київ, 2015. С. 46-50.
 8. Максименко С. Д., Руденко Я. В., Кушнерьова А. М., Невмержицький В. М. Психологічне здоров'я особистості: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво «Людмила», 2021. 438 с.
 9. Норвіг П., Рассел С. Штучний інтелект: сучасний підхід. Київ-Харків, 2016. 136с.
 10. Павленко В. В. Розвиток креативної уяви школярів. Нові технології навчання: науково-методичний збірник. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ. Випуск 86. Частина 2, 2016. 182 с.
 11. Психологічні технології ефективного функціонування та розвитку особистості: монографія за ред. С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова. Суми, 2019. 340 с.
 12. Хессон Д. Кишенькова книжка емоційного інтелекту. Київ: Видавництво «Фабула», 2020. 176 с.
 13. Шамне А. В. Вікова і педагогічна психологія: підручник. Київ, 2017. 480 с.
 14. Яковліва О. П. Загальна психологія: навчально-методичний посібник. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю. 2021, 108 с.

Інтернет ресурси:

1. osvita-konotop.gov.ua [https://www osvita-konotop.gov.ua](https://www.osvita-konotop.gov.ua) Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту».
2. Як учителю привернути увагу до своїх слів? Газета «Психолог» № 4. 2019: <http://www.osvita.ua.com/shop/newspapers/psg/psg-2019-004/> Людмила Габенко, практичний психолог, Глухівська ЗОШ І-ІІ ст. № 1 Сумська обл.
3. [legalaid.gov.ua https://wiki.legaid.gov.ua/index.php](https://wiki.legaid.gov.ua/index.php) Освіта дітей.
4. https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6025/1/%D0%91%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%83%D1%81%20%D0%9E.%D0%92.%D0%92%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_2015.pdf
5. <http://studentbooks.com.ua/content/view/1264/1/>
6. <http://westudents.com.ua/knigi/491-vkova-psihologya-savchin-mv-.html>
7. <http://www.twirpx.com/file/257937/>